

გელა ცაავა

ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის დოქტორანტი

**„გაყინული კონფლიქტი“ აფხაზეთში და
საქართველო-რუსეთის პოლიტიკური
ურთიერთობების მონაცემების
წაშტორავი**

ჩვენი ქვეყნის ტერიტორიაზე აფხაზეთსა და ცხინვალის რეგიონში დღეისათვის არსებობს სამხედრო დაპირისპირების შედეგად მიღებული ორი „გაყინული კონფლიქტი“.

საბჭოთა კავშირის დაშლის შედეგად წარმოქმნილმა დაძაბულობამ და წინააღმდეგობებმა კავკასიის რეგიონში კონფლიქტების პროვოცირება გამოიწვია, რაც შეიარაღებულ უკონტროლო შეტაკებაში გადაიზარდა.

მოლაპარაკებები უმეტესად დიალოგიდან ჩიხში ექცეოდა, პერიოდულად კი წყდებოდა დაძაბულობის გამწვავების ფონზე (1998 წლის მაისში, 2001 წლის ოქტომბერში და 2004 წლის ივლისში ლამის ფართომასშტაბიან საბრძოლო მოქმედებებში გადაიზარდა).

ოფიციალურ დონეზე ხელი მოეწერა მთელ რიგ შეთანხმებებს, მაგრამ ყველა ექსპერტი თუ პოლიტოლოგი ერთპიროვნულად აღნიშნავს, რომ არსებული „გაყინული კონფლიქტის“ მოგვარების სამშვიდობო პროცესი, რომელიც მოლაპარაკების ფორმატში მიმდინარეობს, ღრმა ჩიხშია მოქცეული და ჯერჯერობით მისი მოგვარების ნებისმიერ პერსპექტივაზე საუბარი ნაადრევია.

საუბარი გვინდა წარემართოთ საქართველო-რუსეთის ურთიერთობებზე აფხაზეთის კონფლიქტის გავლენაზე.

საქართველოს ისტორიული, ძირძველი მხარე – აფხაზეთი წარმოადგენს ეკონომიკურად არამდგრად, სუსტად კონტროლირებად ტერიტორიას. დღეისათვის აფხაზეთის პრაქტიკულად ყველა მოქალაქე ფლობს რუსეთის პასპორტს, ხოლო აფხაზეთის შიდაპოლიტიკური ცხოვრება მნიშვნელოვანწილად რუსეთის ხელისუფლების ნებასურვილზეა დამოკიდებული.

აფხაზეთის დღევანდელი ეკონომიკა მთლიანად ორიენტირებულია რუსეთზე. აფხაზეთის ბანკებს აქვთ ანგარიშები რუსეთის საკრედიტო-საფინანსო დაწესებულებებში. ნარკოტიკებით ვაჭრობის, შავი და ფერადი ლითონებით უკანონო ვაჭრობა და სხვა საქმიანობათა შემცირება არსებითად ვერ მოხერხდა.

საქართველოს დღევანდელი მთავრობის სტრატეგია იქითკენაა მიმართული, რომ როგორმე შეამციროს რუსეთის გავლენა აფხაზეთში და მასზე გაავრცელოს პარტნიორი სახელმწიფოების ზეგავლენა.

დღეისათვის ფაქტობრივად არ მიმდინარეობს პირდაპირი დიალოგი მხარეებს შორის (მხოლოდ ე. ნ. „უენევის ფორმატში“. თუმცა დღემდე აღნიშნულ ფორმატში დისკუსიებმა „უსაფრთხოებისა და სტაბილურობისათვის კავკასიაში“ არ გამოიღო რეალური შედეგი, არ ხერხდება შეთანხმება და კომპრომისი ძალის გამოუყენებლობის შესახებ, რომ არაფერი ვთქვათ სეპარატისტული ტერიტორიების სტატუსის შესახებ“).

იმ დროს, როცა საქართველოს მთავრობა აცხადებდა, რომ აპირებდა აფხაზური მხარისათვის შეეთავაზებინა საქართველოს მთავრობის ახალი სამშვიდობო გეგმა კონფლიქტის მშვიდობიან მონესრიგებასთან დაკავშირებით, მოულოდნელად, 2006 წლის მაისში აფხაზეთის დე ფაქტო მთავრობამ საკითხის დადებითად გადაჭრით დაინტერესებულ მხარეებს შესთავაზა კონფლიქტის მონესრიგების დე ფაქტო მთავრობის წარმომადგენელთა მიერ შემუშავებული წინადადებები. აღნიშნული პირობები გაფორმდა დოკუმენტში, სახელწოდებით „მომავლის გასაღები“. ამ ინიციატივით აფხაზურმა მხარემ გარკვეულ უპირატესობასაც კი მიაღწია.

დოკუმენტში, ჩვენი ქვეყნისთვის მიუღებელი პოზიციების გარდა (მაგ. საქართველოს მიერ აფხაზეთის დამოუკიდებლობის აღიარების წინადადება), არის რამდენიმე საკითხი, რაზეც შეიძლება აქცენტები გაკეთდეს.

მაგალითად, დოკუმენტში პრაქტიკულად უგულვებელყოფილია რუსეთის როლი. სამაგიეროდ, რამდენჯერმეა აღნიშნული, რომ აფხაზურ მხარეს სურს დაიწყოს აფხაზეთის ინტეგრაცია შავიზღვისპირეთსა და ევროპულ სივრცეში. ამკარად იკვეთება, რომ აფხაზებს სურთ რუსეთისაგან დისტანცირება და შავიზღვისპირეთისა და ევროპისაკენ თავიანთი პერსპექტივების განსაზღვრის უზრუნველყოფა.

შავი ზღვის აუზის ქვეყნების ევროპული ორიენტაციის ფონზე აფხაზეთი სრულად გაურკვეველ სიტუაციაში აღმოჩნდა და მან უნდა გააკეთოს არჩევანი — რუსეთი თუ დემოკრატიული ევროპა? „მომავლის გასაღების“ ანალიზის შედეგად შეიძლება გამოვთქვათ ვარაუდი,

რომ აფხაზეთის ინტერესები ევროპასთან ინტეგრაციას გულისხმობს და მისკენ მიისწრაფის.

„მომავლის გასაღების“ საპასუხოდ საქართველოს მთავრობამ 2006 წლის ივნისში აფხაზეთის კონფლიქტის სრულმასშტაბიანი პოლიტიკური მოწესრიგების ხუთი ძირითადი პრინციპისაგან შემდგარი გეგმა წარმოადგინა, რაც ფაქტიურად აფხაზეთური მხარისთვის მიუღებელი აღმოჩნდა.

აფხაზეთის კონფლიქტის დარეგულირების ძირითადი მიმართულებების შესახებ საერთაშორისო თანამეგობრობის ზოგადი ხედვა წარმოდგენილია დოკუმენტში „უფლებამოსილებათა გამიჯვნის ძირითადი პრინციპები თბილისსა და სოხუმს შორის“. მას უფრო ხშირად „ბოდენის დოკუმენტს“ უწოდებენ. მიუხედავად მისი მნიშვნელობისა, „ბოდენის დოკუმენტთან“ პრინციპული ხასიათის პრეტენზიები აქვთ როგორც აფხაზეთურ, ასევე ქართულ მხარესაც.

აფხაზეთურ მხარეს აშინებს საქართველოს სახელმწიფოში რეინტეგრირების პროცესი. ჩვენი აზრით, საქართველოს მთავრობამ საერთაშორისო გამოცდილებაზე დაყრდნობით, სეპარატისტულ რეგიონებს და აფხაზ ხალხს უნდა შესთავაზოს ტერიტორიულ-სახელმწიფოებრივი მოწყობის სპეციფიკური მოდელი, სადაც დეტალურად უნდა იყოს განხილული საქართველოს სახელმწიფოში მათი განსაკუთრებული პოლიტიკურ-სამართლებრივი სტატუსი და მდგომარეობა, ყველა უფლება და ვალდებულება.

სასურველია განისაზღვროს განსაკუთრებულ უფლებამოსილებათა კონკრეტული საკითხები, დამატებითი გარანტიები, რომლებმაც უნდა უზრუნველყონ აფხაზი ხალხის დაცვისა და განვითარების პირობები, მათ შორის – პოლიტიკურ, ფინანსურ, დემოგრაფიულ და სხვა სფეროებში. აუცილებელია, დადგინდეს მხარეთა ვალდებულებები: უპირველეს ყოვლისა კონფლიქტის შედეგად იძულებით გადაადგილებულ პირთა ზუსტი აღრიცხვა და მათი ნებაყოფლობით დაბრუნება საკუთარ საცხოვრებელ ადგილებში; პარალელურად ეკონომიკური დახმარების განხორციელება, მათი უსაფრთხოების უზრუნველყოფა და მდგომარეობის სტაბილიზაცია.

საქართველოს მთავრობის განცხადებით, რუსი პოლიტიკოსების ბოლოდროინდელი რეაქციული განცხადებები იმაზე მიუთითებენ, რომ რუსეთის მთავრობას ბოლომდე არა აქვს გაცნობიერებული ის, რომ საქართველო დღეს დამოუკიდებელი სახელმწიფოა. გაეროს ტრიბუნლიდან საქართველოს პრეზიდენტმა მიხეილ სააკაშვილმა განაცხადა, რომ საქართველოს ტერიტორია არ იყიდება და არ ხურდავდება. მან განაცხადა, რომ „რუსეთის მცდელობა – დაუკავშიროს

აფხაზეთისა და სამხრეთ ოსეთის პრობლემა კოსოვოს პრობლემას, კრახით დასრულდება“ და დე ფაქტო რესპუბლიკებს რუსეთის მიერ ოკუპირებული ტერიტორიები უწოდა.

მთელ მსოფლიოში დემოკრატია იცავს ტერიტორიული მთლიანობის პრინციპებს, რუსეთი კი ამ ფუნდამენტურ პრინციპებს უხეშად არღვევს – განაცხადა საქართველოს პრეზიდენტმა. „აფხაზეთი და სამხრეთ ოსეთი ანექსირებულია ჩვენი ჩრდილოელი მეზობლის, რუსეთის ფედერაციის მიერ, რომელიც აქტიურად ავრცელებს რუსულ პასპორტებს ადგილობრივ მოსახლეობას შორის, აქტიურად არის ჩართული აფხაზეთიდან იძულებით გადაადგილებულ პირთა მიერ მიტოვებული კერძო საკუთრების პრივატიზებაში, რაც საერთაშორისო კანონმდებლობის უხეში დარღვევაა“.

ევროკავშირის პოზიციიდან აშკარად ჩანს, რომ რუსული ძალები უფრო ართულებენ კონფლიქტებს, ვიდრე ხელს უწყობენ მათი მოგვარების საკითხს. ისინი იგნორირებენ ნეიტრალიტეტის დაცვის, ნდობის, ობიექტურობისა და მიუკერძოებლობის პრინციპებს.

ქართული მხარის ძირითადი პრეტენზიები რუსეთის სამშვიდობო ძალების მიერ ნაკისრი ვალდებულებების შეუსრულებლობასაც ეხება. რუსული მხარისა და მისი სამშვიდობოების ქმედებები ვერანაირად ვერ გვარწმუნებს იმაში, რომ მათ შესწევთ უნარი კონფლიქტის ზონაში მინიმალური წესრიგი მაინც დაამყარონ. კონფლიქტების მოგვარების არსებულმა მექანიზმმა და სამშვიდობო ოპერაციებმა ამონურეს თავიანთი შესაძლებლობები.

რუსეთს აფხაზები არ სჭირდება და არც აინტერესებს. რუს ჩინოვნიკებს აფხაზეთი მოსწონთ, თავიანთ ტერიტორიად მიაჩნიათ, საქართველოს სახელმწიფოდ არ აღიარებენ. ცხადი ხდება, რომ რუსების დახმარებას აფხაზებისათვის ერთადერთი მიზანი ჰქონდა – საქართველოზე საკუთარი გავლენის აღდგენა [9].

აუცილებლად მიგვაჩნია აფხაზეთის ლეგიტიმური სტრუქტურებისა და აფხაზეთიდან დევნილი, დროებით ადგილნაცვალი მოსახლეობის მონანილეობა აფხაზურ საზოგადოებასთან პირდაპირ დიალოგში. მათი ხვედრითი წილი და დადებითი დამოკიდებულება ლიბერალურ აფხაზურ წრეებთან ეთნიკური და სისხლხორცეული ნათესაობის, ტრადიციების, ისტორიული მახსოვრობის, ერთი მშობელი მიწის, ადათებისა და საყოფაცხოვრებო ხასიათის (მნიშვნელობის) ნიშანთვისებების გამო აშკარად განაპირობებს წარმმართველ როლს აფხაზეთის პრობლემებთან მიმართებაში და ამ საკითხში მათი აქტიური ჩაბმის მნიშვნელობას.

თავის დროზე ხომ დიმიტრი გულიაც ნერდა: „ჩვენ ერთი ცის ქვეშ ერთ მიწაზე გვიშენებია ჩვენი კულტურა, ერთად დაგვიცავს ჩვენი ეროვნული რაობა და ჩვენი მიწა-წყალი. ჩვენ რომ ვთქვათ, „მოდმე ერები ვართ,“ – ეს ცოტაა. ჩვენ ერთი ფსიქიკის, ერთი ადათის, ერთი წესის, ერთი ფსიქოლოგიის ერები ვართ. ქართველს არა გვგონია ჰყავდეს უფრო ახლობელი ძმა, ვიდრე აფხაზი. აფხაზებსაც ასე მიაჩნიათ ქართველი და ჩვენ ამ ძმობამ შეგვიწინა და მოგვიყვანა დღემდე. ვინც ამ ძმობას ხელოვნურად შლის, შოთა რუსთაველის სიტყვებით რომ ვთქვათ, „იგი თავისა მტერია“.

საქართველო, სეპარატისტული რეგიონებისგან განსხვავებით, ევროკავშირის ლეგიტიმური პარტნიორია და მის მიერ გადადგმული ნაბიჯები აუცილებლად მოიტანენ პოზიტიურ განვითარებას კონფლიქტის მოგვარებაში. მოლაპარაკების პროცესში აფხაზების ხისტი პოზიცია აიხსნება იმით, რომ მათ სხვა გამოსავალი არ აქვთ, რადგანაც ისინი თავად არიან დამოკიდებულნი რუსეთის ამჟამინდელ ინტერესებზე. ევროკავშირმა რუსეთის ხელისუფლებაზე თავისი გავლენითა და ზემოქმედებით შეიძლება კონფლიქტის მოგვარება ახალ ფაზაში გადაიყვანოს. ევროკავშირს შეუძლია დაეხმაროს საქართველოს კონკრეტული წინადადებებით: თუ რა ნაბიჯები უნდა გადადგას ჩვენმა ქვეყანამ აფხაზეთის კონფლიქტის მოსაწესრიგებლად. მაგრამ გასათვალისწინებელია, რომ რუსეთს თავისი ინტერესები აქვს ევროკავშირში.

ევროკავშირი რუსეთისთვის სოლიდურ სავაჭრო პარტნიორს წარმოადგენს, ყველაზე მეტ პროდუქციას რუსეთი ყიდის ევროკავშირში და ყველაზე მეტ პროდუქციას იძენს მისგან. თუკი ევროკავშირი ერთპიროვნულად აპირებს აღნიშნულ კონფლიქტში ჩართვას და ზემოქმედებას, მაშინ სასურველი იქნებოდა, ეწარმოებინა მას მოლაპარაკებები რუსეთთან, რათა რუსეთმა შეარბილოს თავისი პოზიციები უეთო-სა და გაერო-ში.

ვიმედოვნებთ, რომ გაერო-მ არ უნდა აღადგინოს ან გაუწიოს ადმინისტრირება დამარცხებულ ან გაყოფილ საქართველოს. რადგან ვფიქრობ, რომ საქართველოს ტერიტორიას მხოლოდ სამშვიდობო და მოთმინებით სავსე პროცესი დაიცავს. ეს მოსასმენად ძალიან რთულია, მაგრამ პრობლემის სამხედრო გადაწყვეტა არასოდეს არ ყოფილა სწრაფი და იოლი! ახლა ძალიან ადრეა ვისაუბროთ იმაზე თუ რა სახის არჩევანს გვითვებებს მომავალი, რადგანაც ახლა მხოლოდ ერთი არჩევანია — დაველოდოთ კონფლიქტის დასრულებას [1].

შესაძლებელია, დაინტერესების შემთხვევაში ევროკავშირის ხელმძღვანელობა დაელაპარაკოს რუსეთს საქართველოს რეგიონებ-

თან რეგიონული ურთიერთობების განმტკიცებაზე, მაგრამ ეს აუცილებელია, მოხდეს საქართველოს ხელისუფლებასთან შეთანხმებით. საჭიროა, შემუშავდეს ღონისძიებათა სამოქმედო გეგმა, კონცეფცია რომელიც განაპირობებს ამ პროცესის გააქტიურებას რეგიონული თანამშრომლობის ქრილში.

ევროპისათვის კონფლიქტების დარეგულირება აუცილებელად მიგვაჩნია, რომ დაცულ იქნეს ევროპის ენერგეტიკულმა უსაფრთხოება და სტაბილურად იფუნქციონიროს ენერგეტიკულმა დერეფანმა, რომელიც სამხრეთ კავკასიაზე გადის. ევროპა და აშშ დაინტერესებულნი არიან ამ დერეფნის უსაფრთხო ფუნქციონირების უზრუნველყოფით.

საქართველოს მთავრობამ აუცილებელია იზრუნოს რუსეთის გავლენის მაქსიმალურ შესუსტებაზე. ამავე დროს, რუსეთის ფაქტორზე მუშაობა არ გულისხმობს უარყოფითი და გამაღიზიანებელი რიტორიკული პოლიტიკის წარმართვას. რუსეთთან კონსულტაციების წარმართვის გზით, მიღწეულ უნდა იქნეს შეთანხმება, რათა რუსეთმა ანგარიში გაუწიოს საქართველოს ინტერესებს – ცალმხრივად კი არ დაეხმაროს აფხაზ ხალს, არამედ საქართველოსთან ერთად, რის შედეგადაც შესაძლებელი იქნება აღდგეს რუსეთ-საქართველოს პოლიტიკური და კეთილმეზობლური ურთიერთობა.

ექსპერტი პოლიტიკურ საკითხებში არჩილ გეგეშიძე ერთ-ერთ ინტერვიუში აცხადებს: „მიუხედავად პოლიტიკური ჩიხისა, ორი მხრიდან სამოქალაქო საზოგადოების წარმომადგენლები ურთიერთობას ახერხებენ, თუმცა ეს ძალიან შეზღუდული რაოდენობით ხდება, მაგრამ რაც ყველაზე მნიშვნელოვანია მათგან არის მზადყოფნა“.

დღეისათვის მართალია, არსებობს ჩიხი პოლიტიკურ ურთიერთობებში, განყვეტილია დიპლომატიური ურთიერთობები ორ მეზობელ ქვეყანას შორის, მაგრამ აუცილებელია, აღნიშნული მდგომარეობიდან მოიძებნოს გამოსავალი და მოხდეს ურთიერთობების ნორმალიზაცია და რუსეთის მთავრობასთან გამოსავლის პოვნა.

კონფლიქტის გადაჭრასთან დაკავშირებით მნიშვნელოვან კომენტარს აკეთებს იგორ იურგენსი.

გენიალური იქნებოდა ისეთი გადაწყვეტილებების მიღება, რომელიც ყველას დააკმაყოფილებდა, მაგრამ ამგვარი გადაწყვეტილებების მიღების შესაძლებლობას ჯერ ვერ ვხედავ. ჯერ ვერ ვხედავ, რომ კონფლიქტის მონაწილე მხარეების ცენტრალური ხელისუფლებები – მხედველობაში მაქვს საქართველოსა და რუსეთის მხარეები, ამ კონფლიქტების გადაწყვეტის სურვილს ავლენდნენ – განაცხადა

რუსეთის ფედერაციის თანამედროვე განვითარების ინსტიტუტის სამეთვალყურეო საბჭოს თავმჯდომარემ იგორ იურგენსმა [6].

ეროვნებით აფხაზმა, საქართველოს სტრატეგიისა და საერთაშორისო ურთიერთობების ფონდის ექსპერტმა, აფხაზეთის უნივერსიტეტის მკვლევარმა ირაკლი ხინთბამ ამერიკაში ბრიტანული ორგანიზაცია „კონსილიეიშენ რისორსის“ მიერ ორგანიზებულ შეხვედრაზე (ინტერნეტ-რესურსი: www.voanews.ge) აღნიშნა: „ორი მხარის ურთიერთობები დღეს არ არსებობს. ოფიციალური კონტაქტი 2006 წელს კოდორის ხეობაში ქართული მხარის მიერ განხორციელებული ოპერაციის შემდეგ განწყდა“. აფხაზი მკვლევარი დასძენს, რომ მდგომარეობა ანალოგიური დარჩა 2008 წლის რუსეთ-საქართველოს ომის და მოგვიანებით, მოსკოვის მიერ აფხაზეთის დამოუკიდებლობის აღიარების შემდეგ. იგი ინტერვიუში აცხადებს: „ერთი შეხედვით აფხაზეთისთვის მშვიდობა უკვე არსებობს, მაშინ როდესაც რუსეთმა ჩვენ უსაფრთხოების გარანტიები მოგვანიჭა და შესაბამისად, დარწმუნებულები ვართ, რომ ომი აღარ მოხდება. მეორეს მხრივ, კონფლიქტი არ არის გადაწყვეტილი. ეს ამკარაა რამეთუ მხარეები ახლაც ურთიერთსაწინააღმდეგო მოსაზრებებს ავითარებენ კონფლიქტთან დაკავშირებით“.

დღეს გადაუდებელ ამოცანად მიგვაჩნია აფხაზეთთან უშუალო ურთიერთთანამშრომლობის დაწყება თანხმობის სტრატეგიით. პირველ ეტაპზე, აუცილებელია, გაჩნდეს ნდობის ელემენტები, ურთიერთუსაფრთხოების, ურთიერთინტერესის და ურთიერთსაჭიროების განცდა.

როგორც საქართველომ, ასევე რუსეთმა უნდა გადალახოს არსებული ბარიერები ურთიერთგაგების საკითხში და დაიწყონ მშვიდობიანი თანაარსებობის განხილვა – აცხადებს საერთაშორისო პოლიტიკის ექსპერტი, აშშ-ს არნოლდ სალცმანის ინსტიტუტის პროფესორი ლინკოლნ მიტჩელი.

დღეს პოლიტიკურ წრეებში აქტუალურია რუსულ-ქართული პოლიტიკური და დიპლომატიური ურთიერთობების აღდგენის თემა. პოლიტიკურ ჯგუფთა ერთი ნაწილი საქართველოს ხელისუფლებას რუსეთთან დიპლომატიური ურთიერთობების განწყვეტას საყვედურობს.

უპირველესად თავად რუსეთის პრეზიდენტმა ჯერ კიდევ მანამდე, სანამ საქართველო მოახდენდა რუსეთთან დიპლომატიური ურთიერთობების განწყვეტას, გამოაცხადა, რომ რუსეთს (მის პოლიტიკურ მმართველობას) არ ექნება არანაირი ურთიერთობა საქართველოს ხელისუფლებასთან, რომ ისინი საქართველოს ხელისუფლებას

პრაქტიკულად არ ცნობენ. შესაბამისად, რუსეთს საქართველოსთან არანაირი ურთიერთობა არ ექნება.

რუსეთის ხელისუფლება ვერ ეგუება, რომ საქართველო გამოვიდა მისი მმართველობის ორბიტიდან და ცდილობს კონტროლი შეინარჩუნოს საქართველოზე. რუსეთის პრეზიდენტმა დიმიტრი მედვედევმა განაცხადა: „ჩვენ კავკასიიდან უკან არ დავიხევთ,... არის ღირებულებები, რომლისთვისაც უნდა იბრძოლო და გაიმარჯვო, რის გარეშეც ჩვენ ვერ წარმოგვიდგენია ჩვენი ქვეყანა [5].

დიმიტრი მედვედევი დარწმუნებულია, რომ საქართველოსა და რუსეთს შორის აღდგება „კარგი, ღია და კონსტრუქციული ურთიერთობები, რომელიც კულტურული, სულიერი და ისტორიული ურთიერთობების მყარ საფუძველს დაეფუძნება“.

„რუსულ-ქართული ურთიერთობების ჩაშლის ნებისმიერი მცდელობა წარუმატებლობისთვისაა განწირული“, – ნათქვამია მედვედევის გზავნილში, რომელიც კრემლის ელ-გვერდზე გამოქვეყნდა.

გზავნილში ასევე ნათქვამია, რომ მეორე მსოფლიო ომის დროს ფაშიზმის წინააღმდეგ გვერდი-გვერდ ბრძოლას განსაკუთრებული მნიშვნელობა აქვს „რუს და ქართველ ხალხებს შორის ურთიერთობების საერთო და მრავალსაუკუნოვან ისტორიაში“.

რუსეთის პრეზიდენტი ზემოთხსენებულ გზავნილში ასევე აცხადებს, რომ ფაშიზმის წინააღმდეგ ბრძოლაში დაღუპულთა ხსოვნა ავალდებულებს რუს და ქართველ ხალხს „გაუფრთხილდნენ მეგობრობის, კეთილმეზობლური ურთიერთობების და ურთიერთდახმარების ტრადიციებს“.

რუსეთ-საქართველოს ომის მესამე წლისთავზე კრიზისების საერთაშორისო ჯგუფმა (International Crisis Group) გამოაქვეყნა ახალი ანგარიში სათაურით – „ვისწავლოთ თანამეზობლური ცხოვრება“ და ორ ქვეყანას საერთო ინტერესებზე კონცენტრირებისკენ მოუწოდა. საერთაშორისო არასამთავრობო ანალიტიკური ორგანიზაცია მიიჩნევს, რომ მეზობელ სახელმწიფოებს შორის დიალოგი შესაძლებელია იმ რთული ვითარების მიუხედავადაც, რაც 2008 წლის რუსეთ-საქართველოს ომის შემდეგ არის შექმნილი.

კრიზისების საერთაშორისო ჯგუფის რეკომენდაციით, საერთაშორისო თანამეგობრობამ უნდა მოსთხოვოს მხარეებს ინფორმაციის გაცვლა უსაფრთხოების ძალების მასშტაბის, ადმინისტრაციული საზღვრების სიახლოვეს მათი გადაადგილების შესახებ.

კრიზისების საერთაშორისო ჯგუფის რეკომენდაციების მიხედვით, იმისათვის, რომ დიალოგის დასაწყებად საჭირო ნდობა აღდგეს, რუსეთმა და საქართველომ თავი უნდა დაანებონ ერთმანეთის დადა-

ნაშაულებას ტერორიზმსა და ტერორისტებთან კავშირში და უნდა ჩაერთონ ამ მიმართულებით მიმდინარე საგამოძიებო პროცესებში.

რაც შეეხება უშუალოდ დიალოგს, რომელმაც საქართველოსა და რუსეთის სამეზობლო ურთიერთობების გაუმჯობესებას უნდა შეუწყოს ხელი, კრიზისების საერთაშორისო ჯგუფის რეკომენდაციით, ეს დიალოგი უნდა იყოს უპირობო და პირდაპირი, თუმცა, ზოგ შემთხვევაში, დიალოგის წარმართვა შესაძლებელია ორივე მხარისთვის მისაღები შუამავლის დახმარებით.

საქართველოს ინტეგრაცია ევროპულ და ევროატლანტიკურ სივრცეში კი მიგვაჩნია, მნიშვნელოვნად შეუწყობს ხელს სამხრეთ კავკასიის რეგიონში სტაბილურობის განმტკიცებას, რაც სავარაუდოდ განაპირობებს რუსეთის სამხრეთ საზღვრების უსაფრთხოების გაუმჯობესებას.

საქართველოს ნატო-ში ინტეგრაციის პროცესების განვითარებას მნიშვნელოვნად აფერხებს ჩვენს ქვეყანაში არსებული კონფლიქტური კერები (აფხაზეთი, ცხინვალის რეგიონი). სეპარატისტული რეგიონები წარმოადგენენ უკონტროლო ტერიტორიებს და, შესაბამისად, ამ რეგიონებში მეტად ხელსაყრელი ნინაპირობაა უკანონო ვაჭრობის, ნარკოტიკების უკანონო ბრუნვისათვის, ტერორისტული საქმიანობის, ფულის გათეთრებისა და სხვა კანონსაწინააღმდეგო ოპერაციების განხორციელების უზრუნველსაყოფად.

კონფლიქტების თემა საქართველოსა და ნატოს წარმომადგენლების შეხვედრებებისას წარმოადგენს მნიშვნელოვანი განხილვის საგანს, და მიუხედავად ნატოს ხელმძღვანელობის განცხადებებისა, რომ საქართველოში არსებული კონფლიქტები ხელს ვერ შეუშლიან ქვეყნის ევროპულ და ევროატლანტიკურ სტრუქტურებში ინტეგრაციას, ნატოს ერთ-ერთ მთავარ და უპირობო მოთხოვნას ინდივიდუალური პარტნიორობის სამოქმედო გეგმისა თუ ინტენსიური დიალოგის ფარგლებში კონფლიქტების მშვიდობიანი გზით დარეგულირება წარმოადგენს.

დღეისათვის საქართველო ვერ აკონტროლებს თავისი ტერიტორიის დაახლოებით 15%-ს. საქართველოს ცენტრალური ხელისუფლების კონტროლს არ ექვემდებარება აფხაზეთის (და ამასთანავე ყოფილი სამხრეთ ოსეთის ავტონომიური ოლქის) ტერიტორია. აფხაზეთის ტერიტორიაზე საქართველოს იურისდიქციის აღდგენა მშვიდობიანი მოლაპარაკებების გზით ამ ეტაპზე, სამწუხაროდ, ვერ ხერხდება, რადგან საქართველოს ხელისუფლება ამ სეპარატისტული რეგიონის დე-ფაქტო ხელმძღვანელობისაგან მოითხოვს საქართველოს ტერიტორიული მთლიანობის აღიარებას. მაგრამ ის მოლაპარაკებებისას

მხოლოდ დამოუკიდებლობის მოთხოვნით გამოდის და არ თანხმდება საქართველოს ტერიტორიის ნაწილად აფხაზეთის აღიარებაზე.

აფხაზეთის კონფლიქტის მოგვარება შეუძლებელია, გადაწყდეს სამხედრო გზითაც. მიუხედავად ბოლო წლების განმავლობაში საქართველოს შეიარაღებული ძალების გაძლიერებისა, ჩვენს ქვეყანას გაუჭირდება აწარმოოს ფართომასშტაბიანი საბრძოლო მოქმედებები. ვითარებას ართულებს ის ფაქტი, რომ საქართველოს შეიარაღებულ ძალებს მოუწევს შეტაკება არა მხოლოდ რუსეთთან, არამედ რუსეთის ფედერაციაში შემავალი ჩრდილოკავკასიური რესპუბლიკების შეიარაღებულ ფორმირებებთან, რაც, რა თქმა უნდა, არ იძლევა ამ ომში გამარჯვების სრულ გარანტიას. ასევე, თუ გავითვალისწინებთ აფხაზეთის მთიან რელიეფს, არსებობს იმის მნიშვნელოვანი შესაძლებლობა, რომ სეპარატისტულად განწყობილი უკანონო ფორმირებები გადავიდნენ პარტიზანულ მოქმედებებზე და, აღნიშნულ შემთხვევაში ისინი უზრუნველყოფილნი იქნებიან სხვადასხვა სახის შეიარაღებით რუსეთის მხრიდან.

ის მოსაზრება, რომ აფხაზეთში გაერო-ს მე-7 მუხლი ამოქმედდება, რომელიც მშვიდობის დამყარებას საერთაშორისო ძალების მიერ ძალისმიერი გზით გულისხმობს, ჭეშმარიტებას მოკლებულია, მაგრამ გაერო-ს ჩართვაც ამ შემთხვევაში გამორიცხებულია. ჩვენს ქვეყანაში კი ვითარებას ართულებს ის ფაქტი, რომ რუსეთი – როგორც უშიშროების საბჭოს მუდმივი წევრი, გამოიყენებს ვეტო-ს უფლებას აღნიშნულ საკითხთან დაკავშირებით უშიშროების საბჭოს მიერ შესაბამისი რეზოლუციის განხილვის შემთხვევაში.

ფაქტია, რომ აუცილებელია პირდაპირი დიალოგი და იმ რაღაცის პოვნა რაშიც ჩვენც და რუსეთიც ერთნაირად დაინტერესებულნი აღმოვჩნდებით. სხვაგვარად იგი – რუსეთი, კონფლიქტურ რეგიონებს არ შეელება და ვერც ვერავინ (საერთაშორისო თანამეგობრობიდან) დაუპირისპირდება. ამისი ილუზია არც უნდა ვიქონიოთ.

დაბოლოს, დასკვნის სახით უნდა ითქვას, რომ რუსეთთან ურთიერთობები საქართველოს საგარეო პოლიტიკის მნიშვნელოვან ეროვნულ პრობლემად რჩება. შეიძლება ითქვას, რომ ორ მეზობელ ქვეყანას შორის პოლიტიკური ურთიერთობების გაუმჯობესება მნიშვნელოვნად არის დამოკიდებული აფხაზეთის კონფლიქტის მონესრიგებაზე და აფხაზეთის საქართველოს იურისდიქციაში დაბრუნებაზე.

დამონმებული წყაროები და ლიტერატურა:

1. ანტონენკო ო., დისკუსია: „კავკასიის უსაფრთხოების გააზრება“ — ვირტუალური დიალოგი“, (სტრატეგიული კვლევის საერთაშორისო

- ინსტიტუტი, უფროსი მეცნიერ-თანამშრომელი, პროექტის ხელმძღვანელი, 08. 08. 2010 წ.), ინტერნეტ-რესურსი: www.netgazeti.ge.
2. გეგეშიძე ა., ინტერვიუ, გაზეთი „24 საათი“: „კონფლიქტის მოგვარება და ტერიტორიული მთლიანობის აღდგენა ერთი და იგივე არ არის“, (საქართველოს სტრატეგიული და საერთაშორისო ურთიერთობების კვლევის ფონდი, უფროსი მეცნიერ-თანამშრომელი, ექსპერტი, 02. 10. 2006 წ., ინტერნეტ-რესურსი).
 3. იურგენსი ი., ინტერვიუ (რუსეთის ფედერაციის თანამედროვე განვითარების ინსტიტუტის სამეთვალყურეო საბჭო, თავმჯდომარე, 22. 06. 2010 წ.), ინტერნეტ-რესურსი.
 4. მალაშხია შ., კონფლიქტების ანატომია, თბილისი, 2011.
 5. მედვედევი დ., 2008 წლის 5 ნოემბრის ფედერალური კრებისადმი მიმართვა, იტარ-ტასის „ნოვოსტის“ მასალები, 2008 წელი, 6 ნოემბერი, ინტერნეტ-რესურსი.
 6. მიმინოშვილი რ., ფანჯიკიძე გ., სიმართლე აფხაზეთზე, თბილისი, 1990.
 7. მიტჩელი ლ., ინტერვიუ: „საქართველო-რუსეთის კონფლიქტი“ (საერთაშორისო პოლიტიკის ექსპერტი, აშშ-ს არნოლდ სალცმანის ინსტიტუტი, პროფესორი), ინტერნეტ-რესურსი.
 8. ნადარეიშვილი თ., გენოციდი აფხაზეთში, ნაწ. 1, 2, თბილისი, 1996.
 9. ნოდია გ., კონფლიქტი აფხაზეთში – მიზეზები და გააზრება, თბილისი, 1999.
 10. თოიძე ა., აფხაზეთის მოსახლეობა ისტორია და თანამედროვეობა, თბილისი, 1995.
 11. ყოლბაია ვ., ლაცუგბაია დ., გელანტია რ., ჭახრაკია თ., აფხაზეთის ლაბირინთი, თბილისი, 1999.
 12. ცინცაძე ს., ინტერვიუ: „ბალაფშს ურჩევნია, რუსეთის მონა იყოს, ოღონდ პრეზიდენტი ერქვას და ფული აკეთოს“, (პოლიტოლოგი, საქართველოს დიპლომატიური აკადემიის რექტორი, 09. 21. 2010 წ.), ინტერნეტ-რესურსი: www.sana.ge.
 13. Дзидзирия Г., Анчабадзе З., Куправа А. История Абхазии, Сухуми, 1982.
 14. Ломоури Н., Абхазия в античную и раннесредневековую эпоху, Тбилиси, 1997.
 15. Маршания Л. В., Трагедия Абхазии, Тбилиси, 1995.

**„Frozen Conflict“ in Abkhazia and Georgia - Russia Relations and the
Settlement of the Political Factors**

Summary

As a result of the collapse of the Soviet colonial system, demonstratively left the Soviet Union, the Russian government decided to punish the cruel.

According to the results of the war in Abkhazia, we can say with conviction that the war was instigated by Russian authorities, who could not adopt the empire's collapse, failed peace of - as their colonies.

Georgia – Russia's political relations in the last few years gamtsvavebulia and deadlock. The critical tension between these two neighboring countries has been going on.

Relations with Russia's national security and therefore, the most serious foreign policy problem. The Georgian political elite is trying to cope with the challenge.

So I studied and thought to be related to the ethno-political conflict and regional security issues, will be the origin of the root causes of conflict and the dynamics of development, which in turn, will enable us to make an attempt to forecast the emergence of conflict and to find optimal ways to avoid them.